

ЗАПРОШЕННЯ ДО ДИСКУСІЇ

Лист до редакції часопису “Соціологія: теорія, методи, маркетинг”

Щорічний друк матеріалів про присудження наукового ступеня із соціології під рубрикою “ВАК України інформує...” спонукає мене до думки щодо доречності такої ініціативи. Пропоную до рубрики “Соціологічна освіта” часопису “Соціологія: теорія, методи, маркетинг” раз на рік надавати звіт про експертизу рукописів підручників (навчальних посібників), здійснену комісією із соціології Науково-методичної ради МОН України. Цією діяльністю комісія зайнята майже два десятиліття під орудою голів у такому порядку: Волович В.І. — до 2002 року, Євтух В.Б. — 2002–2007 роки, Яковенко Ю.І. — у 2007 році, Шуст Н.Б. — 2007–2010 роки та Бакіров В.С. — від 26.02.2010 року.

Час від часу серед представників соціологічної громадськості України виникали питання на зразок: яким дивом певне навчальне видання отримало гриф МОН та хто за це несе персональну відповідальність? Тож зробимо зусилля, аби ситуація стала прозорішою. Справді, загальновідомо, що розбудова громадянського суспільства в Україні залежить від зусиль кожного громадянина, кожної громадської організації, ЗМІ тощо. Так, освітянське відомство України вже не один рік на своїх сайтах прозора подає як матеріали щодо реєстрації рукописів, запропонованих ВНЗ України до отримання грифу МОН, так і відповідні рішення, зокрема реквізити дозвільних листів МОН щодо надання грифу рукописів.

Проте, як свідчить звіт науково-методичної комісії (НМК) із соціології за 2010 рік, часом виникають колізії, не зрозумілі для самої комісії, а саме: на офіційному сайті міністерства <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=hryfy>, де висвітлено перебіг громадського обговорення рукописів, ми спостерігаємо випадки повідомлень про надання грифу впродовж року тим рукописам посібників/підручників із соціології, котрі:

- по-перше, *не були взагалі спрямовані на експертизу до комісії із соціології;*
- по-друге, *здобули гриф усупереч висновку комісії — “відхилити клопотання ВНЗ для подальшого доопрацювання відповідними авторами свого рукопису та здійснення ВНЗ повторного клопотання до комісії”.*

Отже, й у НМК теж виникають питання щодо таких рукописів: яким дивом певне навчальне видання отримало гриф МОН і хто за це несе персональну відповідальність? Перекоаний, що друк щорічного звіту НМК посилює відповідальність за якість навчальної літератури із соціології для

студентів ВНЗ України з боку учасників цього делікатного процесу, зокрема написання рукописів, їх експертизи, а також організаційного супроводу.

З незмінною повагою до колективу редакції, редколегії та головних редакторів провідного соціологічного часопису України,

Ю.І.ЯКОВЕНКО,

*заступник голови, відповідальний із 26.02.2010 року
за організацію експертизи рукописів з боку НМК із соціології*

P. S. Звіт за 2010 рік додаю.

**Звіт за 2010 рік
про експертизу рукописів підручників (навчальних посібників),
здійснену комісією із соціології Науково-методичної ради
МОН України**

Комісія із соціології чинна
згідно з наказом МОН від 26.02.2010 року № 150
“Про затвердження голів і заступників голів НМК”

За звітний період:

1. Проведено науково-методичну експертизу 17 рукописів навчальної літератури щодо присвоєння грифу Міністерства освіти і науки України. За результатами експертизи 12 рукописів було рекомендовано і 5 — відхилено для доопрацювання.

Рекомендовано:

1. *Хорунжий А.Г.* Соціальне управління. Курс лекцій. — Львів: ЛНУ, 2010 (повторна експертиза).
2. *Лукашук В.І.* Соціологія. Навчальний посібник для студентів природничих спеціальностей. — Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2010.
3. Курс лекцій із соціології освіти / За заг. ред. В.І.Астахової. — Харків: Вид-во НУА, 2010.
4. *Грабоваець О.В.* Соціологія суспільства. Навчальний посібник. — Чернігів: Чернігів. держ. ін-т економ. і управління, 2010.
5. *Гарас Л.М., Ємельянова Ю.П., Осиповський С.М.* Соціологія. Навчальний посібник. — Луцьк, 2010.
6. *Огаренко В.М., Катаєв С.Л., Малахова Ж.Д.* Економічна соціологія. Навчальний посібник. — Запоріжжя: Вид-во КПУ, 2010.
7. *Городняк І.В.* Соціологія освіти. Навчальний посібник. — Львів: ЛНУ, 2010 (повторна рецензія).
8. Соціальна робота. Навчальний посібник / За заг. ред. К.М.Левківського. — Київ: НТУУ “КПІ”, 2010.
9. *Докаш В.І., Гнатчук О.С., Каралаш Н.Г. та ін.* Соціологія. Навчальний посібник. — Чернівці: Рута, 2010.

10. *Герасимова Е.М., Доній Н.Є., Тополь О.В.* Соціальна робота зі спеціальними групами клієнтів. Навчальний посібник. — Чернігів: ЧНПУ, 2010.
11. *Покулита І.К.* Соціологія культури. Навчальний посібник. — Київ: НГУУ “КПІ”, 2010 (повторна експертиза).
12. *Єрескова Т.В., Мазурик О.В., Никифорова Н.О.* Практикум з дисципліни “Методологія та методи соціологічних досліджень”. — Донецьк: Вид-во НУУ, 2010.

Відхилено для доопрацювання:

1. Соціологія міста. Навчальний посібник / За заг. ред. Міхеєвої О.К. — Донецьк: Вид-во НУУ, 2010.
2. *Іванова Т.В.* Социология. Медицинская социология. Учебное пособие. — Сумы: Сумской гос. ун-т, 2010.
3. *Масальський В.І.* Соціологія у конспективному викладенні. Навчальний посібник. 2-ге видання, доопрацьоване. — Донецьк: ДНУ, 2010.
4. *Литвин А.П., Кубаєвський М.К., Лук’яненко С.В.* Соціологія. Навчальний посібник. — Тернопіль: ТНЕУ, 2010.
5. *Берегова Г.Д., Король А.І.* Соціологія: Частина перша. Історія соціології. — Херсон: Айлант, 2010.

2. Розглянуто і підтримано висунення

підручника “Соціологія” за редакцією В.Г.Городяненка на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки за 2011 рік.

3. Повідомляємо на завершення, що наше звернення до офіційного сайту міністерства щодо перебігу громадського обговорення рукописів дозволило встановити випадки надання грифу протягом 2010 року тим рукописам посібників/підручників, котрі,

по-перше, не були взагалі подані на експертизу до комісії із соціології:

- 1) <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=hryfy/58/> *Кияновська Л.О., Пилатюк О.Б., Ластовецька-Соланська З.М., Скорик А.Я.* “Нариси з музичної соціології” (№1/11-12218 від 29.12.2010), Львівська національна музична академія ім. М.В.Лисенка.
(Наведене в дужках, наприклад, № 1/11–12218 від 29.12.2010, є реквізитами дозвільного листа з боку МОН України.)
- 2) <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=hryfy/57/> *Пірен М.І.* “Загальна соціологія” (№ 1/11-11810 від 22.12.2010), Міжрегіональна академія управління персоналом.
- 3) <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=hryfy/45/> *Савицька Л.І., Савицький О.В.* “Соціологія і фізична культура” (№ 1/11-9046 від 29.09.2010), Національний технічний університет України “КПІ”.

- 4) <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=hryfy/43/> Хоружа Л.Л. “Соціологія виховання” (№ 1/11-8800 від 22.09.2010), Київський університет ім. Б. Грінченка.
- 5) <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=hryfy/31/> Рахманов О.А. “Соціологія підприємництва” (№ 1/11-6282 від 12.07.2010), Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана.
- 6) <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=hryfy/23/> Н.М. Мадей. “Соціологія релігії” (№ 1/11-3875 від 11.05.2010), Львівський національний університет ім. І.Франка;

по-друге, було надано гриф усупереч висновку комісії: відхилити клопотання ВНЗ для наступного доопрацювання:

- 7) http://www.mon.gov.ua/hryfy/29/info_29-02_07_10.doc Я.І.Пасько, М.О.Соболевська, А.В.Стрельникова, О.К.Міхеєва та ін. (за заг. ред. О.К.Міхеєвої) “Соціологія міста” (№ 1/11-5781 від 29.06.2010), Донецький державний університет управління.
- 8) <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=hryfy/32/> В.І.Масальський “Соціологія у конспективному викладенні” (видання 2-ге, доопрацьоване) (№ 1/11-7676 від 11.08.2010), Донецький національний університет.

Тому чинна комісія не може нести відповідальність за зміст та якість восьми видань 2010 року, наведених (ретроспективно) у п. 3 звіту.

Заступник голови комісії із соціології
НМР МОН України

Ю.І.Яковенко

Вчений секретар

В.В.Чепак